

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.01.1991, sp. zn. 7 Tr 63/90, ECLI:CZ:NS:1991:7.TR.63.1990.1

Číslo: 56/1991

Právní věta: K podmínkám obnovy řízení v neprospěch obviněného: Při zkoumání zda předmětem trestního stíhání je skutek, na který se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, podle něhož v trestním stíhání již nesmí být pokračování (abolice), a zda je tedy obnova řízení v neprospěch obviněného vyloučena [§ 279 písm. b) tr. ř.], je nutno vycházet z právního posouzení tohoto skutku, jehož by mělo být užito po povolení obnovy v neprospěch obviněného, nikoli z právního posouzení skutku v pravomocném odsuzujícím rozsudku, kterého se týká návrh na povolení obnovy řízení.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 18.01.1991

Spisová značka: 7 Tr 63/90

Číslo rozhodnutí: 56

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Amnestie, Obnova řízení

Předpisy: 141/1961 Sb. § 279 písm. b

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 56

K podmínkám obnovy řízení v neprospěch obviněného: Při zkoumání zda předmětem trestního stíhání je skutek, na který se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, podle něhož v trestním stíhání již nesmí být pokračování (abolice), a zda je tedy obnova řízení v neprospěch obviněného vyloučena [§ 279 písm. b) tr. ř.], je nutno vycházet z právního posouzení tohoto skutku, jehož by mělo být užito po povolení obnovy v neprospěch obviněného, nikoli z právního posouzení skutku v pravomocném odsuzujícím rozsudku, kterého se týká návrh na povolení obnovy řízení.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 18. 1. 1991 sp. zn. [7 Tr 63/90](#))

Nejvyšší soud České republiky zamítl podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona podanou generálním prokurátorem ČR proti usnesení krajského soudu v Ostravě z 28. 2. 1989 sp. zn. 7 To 35/89.

Z odůvodnění:

Pravomocným rozsudkem okresního soudu v Olomouci ze dne 20. 2. 1987 sp. zn. 6 T 24/87 byl obviněný J. H. uznán vinným trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. a za to byl podle § 127 odst. 1 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody na osm měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a), § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu osmnácti měsíců.

Podle zjištění okresního soudu v Olomouci obviněný J. H. spáchal trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. tak, že v období let 1984 až 1985 v Hlubočkách, okr. Olomouc, jako lesní n. p. Vojenské lesy a statky Lipník nad Bečvou v úmyslu zajistit plnění ročních úkolů při ošetřování lesních kultur a dalších pracích prováděných v obvodu lesní správy nadhodnocoval odměny pro brigádníky tím, že používal vyšších odměn, než měl stanoveno, vykazoval práce, které ve skutečnosti provedeny nebyly, a takto získané mzdové prostředky používal k proplácení brigádnických prací, aniž by tyto práce byly řádně odsouhlaseny a povoleny, a v uvedeném období použil takto neoprávněně celkovou částku nejméně 18 838,- Kčs.

Tento rozsudek okresního soudu v Olomouci nabyl právní moci dne 4. 3. 1987.

Okresní soud v Olomouci rozhodl svým usnesením ze dne 25. 1. 1989 sp. zn. Nt 206/88 o návrhu okresního prokurátora v Olomouci na povolení obnovy v neprospěch obviněného podle § 278 odst. 1 tr. ř. tak, že podle § 284 odst. 1 tr. ř. povolil obnovu ve věci vedené u okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 6 T 24/87 a zrušil v celém rozsahu rozsudek okresního soudu v Olomouci ze dne 20. února 1987 sp. zn. 6 T 24/87. Podle § 284 odst. 2 tr. ř. okresní soud v Olomouci vrátil věc okresnímu prokurátorovi v Olomouci k došetření.

Obviněný J. H. podal proti tomuto usnesení okresního soudu v Olomouci v zákonné lhůtě stížnost a krajský soud v Ostravě jako nadřízený soud rozhodl o ní svým usnesením ze dne 28. 2. 1989 sp. zn. 7 To 35/89 tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Generální prokurátor České republiky podal proti tomuto usnesení krajského soudu v Ostravě ve prospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Uvádí v ní, že okresní soud v Olomouci při svém rozhodnutí o povolení obnovy nevezal v úvahu skutečnost, že obviněný J. H. byl účasten na amnestii prezidenta republiky ze dne 27. 10. 1988, vyhlášené pod č. 167/1988 Sb., podle jejíhož článku III byly prominuty podmíněně odložené tresty odnětí svobody uložené jako samostatné, a to s účinkem, že se dnem 27. 10. 1988 na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. Podle stížnosti pro porušení zákona okresní soud si měl být zároveň vědom, že případnému pokračování v trestním stíhání pro týž trestný čin, tzn. trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák., bránil článek IV odst. 1 písm. b) citovaného rozhodnutí o amnestii, takže obnova řízení byla vyloučena z důvodu uvedeného v ustanovení § 279 písm. b) tr. ř. Stížnost pro porušení zákona má za to, že pro správnost uvedeného závěru svědčí i to, že v řízení po povolení obnovy nedošlo k překvalifikování skutku uvedeného v žalobním návrhu, přičemž z obsahu č. 1.311 trestního spisu je patrné, že vyšetřovatel Okresní správy Sboru národní bezpečnosti, oddělení vyšetřování Olomouc nevezal zřetel na to, že obviněný již od 30. 1. 1987 nebyl trestně stíhán pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., ale pro trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. v právní úpravě před 1. 7. 1990. Stížnost pro porušení zákona dále poukazuje na to, že pokud okresní prokurátor v Olomouci odůvodnil návrh na povolení obnovy tím, že v rámci řízení ve věcech občanskoprávních byly zjištěny ve věci okresního soudu v Olomouci vedené pod sp. zn. 15 C 148/87 některé nové závažné okolnosti (škoda ve výši 101 334,- Kčs), přes toto tvrzení byl J. H. uznán povinným zaplatit v uvedeném řízení na náhradu škody poškozenému toliko částku 18 838,- Kčs. zatímco stran zbytku žalované částky ve výši 82 104,- Kčs poškozený vzal svůj návrh zpět a soud

připustil zpětvzetí návrhu a řízení zastavil (usnesení okresního soudu v Olomouci ze dne 17. 7. 1990 sp. zn. 15 C 148/87). Podle stížnosti pro porušení zákona přisouzená částka 18 838,- Kčs, kterou byl J. H. uznán povinným v řízení ve věcech občanskoprávních zaplatit poškozenému na náhradu škody, odpovídá částce, pro kterou byl obviněný uznán vinným trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona z toho dovozuje, že samotný výsledek řízení ve věcech občanskoprávních nepřinesl žádné takové poznatky, na jejichž základě by mohlo dojít v trestním řízení k posouzení skutku podle přísnějšího ustanovení trestního zákona vylučujícího použití abolicie. I když posléze došlo usnesením vyšetřovatele Okresní správy Sboru národní bezpečnosti OO VB Olomouc ČVS VV 82/86 ze dne 21. 5. 1990 k zastavení trestního stíhání obviněného, stalo se tak až na základě rozhodnutí prezidenta republiky ČSSR o amnestii ze dne 1. ledna 1990, tedy s odstupem jednoho roku a dvou měsíců od předchozí amnestie z roku 1988. navíc se tak stalo pro trestný čin kvalifikovaný podle § 250 odst. 1 písm. b) tr. zák., resp. podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., pro který však obviněný nebyl trestně stíhán. Tím podle stížnosti pro porušení zákona došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného J. H., neboť na něj se mělo hledět již od 28. 10. 1988 jako by nebyl odsouzen. Krajský soud v Ostravě jako nadřízený soud nenapravit tyto nedostatky, a tím byl napadeným usnesením krajského soudu v Ostravě porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, které předcházelo tomuto usnesení, v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 279 písm. b) tr. ř. v neprospěch obviněného J. H. Generální prokurátor ČR navrhl, aby NS ČR vyslovil vytýkané porušení zákona, aby zrušil napadené rozhodnutí krajského soudu v Ostravě i usnesení okresního soudu v Olomouci ze dne 25. 1. 1989 sp. zn. Nt 206/88 včetně rozhodnutí obsahově na ně navazujících a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k těmto závěrům:

Podle popisu skutku, z něhož okresní soud v Olomouci vycházel v původním řízení v pravomocném rozsudku ze dne 20. 2. 1987 sp. zn. 6 T 24/87 při svém závěru o vině obviněného J. H. trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. v úpravě před 1. 7. 1990, obviněný v rozhodné době, tj. v období let 1984 až 1985, používal nelegálním způsobem získané mzdové prostředky k proplácení brigádnických prací, aniž by byly řádně odsouhlaseny a povoleny a v uvedeném období takto neoprávněně použil celkovou částku nejméně 18 838,- Kčs.

Již v této souvislosti poukazuje Nejvyšší soud České republiky na to, že z citovaného pravomocného rozsudku okresního soudu v Olomouci neplyne, že by uvedená celková částka nejméně 18 838,- Kčs byla škodou (újmou na majetku) vzniklou poškozené organizaci n. p. Vojenské lesy a statky v Lipníku nad Bečvou z jednání, jak z něho vycházel okresní soud. Tato částka podle popisu uvedeného skutku činí jen objem finančních, mzdových prostředků, které obviněný v rozhodné době v postavení lesního, tedy odpovědného hospodářského pracovníka ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák. n. p. Vojenské lesy a statky v Lipníku nad Bečvou vytvořil a získal zmíněným nelegálním způsobem a pak je používal k proplácení brigádnických prací, aniž by byly řádně odsouhlaseny a povoleny. Škoda ve smyslu úbytku na majetku uvedené poškozené organizace by vznikla až teprve tím, že by n. p. Vojenské lesy a statky v Lipníku nad Bečvou neobdržely za uvedené finanční prostředky vynaložené obviněným na proplácení brigádnických hodin odpovídající protihodnotu ve formě poskytnutých služeb, úkonů, díla atp. Okolnost, že by uvedená organizace tuto protihodnotu za nelegálním způsobem vynaložené prostředky v celkové výši nejméně 18 838,- Kčs neobdržela, však nevyplývá z popisu skutku, jak z něho okresní soud vycházel. Vznik škody také nebyl podmínkou nutnou pro naplnění skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák.

Okresní soud odůvodnil své rozhodnutí (usnesení ze dne 25. ledna 1989 sp. zn. Nt 206/88) o povolení

obnovy tím, že ze znaleckého posudku znalců ing. J. Z. a B. M. opatřeného v řízení ve věcech občanskoprávních ve věci téhož soudu sp. zn. 15 C 147/88 vyplynulo, že „byla zjištěna škoda přesahující 100 000,- Kčs“, a tedy nikoli v celkové výši nejméně 18 838,- Kčs. Okresní soud považoval tuto okolnost za skutečnost, která nebyla soudu dříve známa a která by mohla sama o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině obviněného (§ 278 odst. 1 tr. ř.). Při tomto závěru okresní soud poukázal na to, že v řízení ve věcech občanskoprávních pak mělo být na podkladě takto nově vyšlé skutečnosti zkoumáno, jakým způsobem vznikla tato vyšší „škoda“ a zda podklady, z nichž jmenovaní znalci vycházeli, odpovídají skutečnosti.

Nejvyšší soud České republiky shledal, že okolnost uplatněná v návrhu okresního prokurátora v Olomouci na obnovu řízení z 5. 7. 1988 a převzatá okresním soudem v Olomouci z dokazování provedeného ve veřejném zasedání v řízení o obnově, že totiž z jednání obviněného, jak z něho soud vycházel, vyplývá, že obviněný v uvedeném postavení vytvořil a získal zmíněným nelegálním způsobem podstatně vyšší celkovou částku mzdových prostředků, tj. 101 334,- Kčs, a nikoli tedy nejméně 18 838,- Kčs. je podložena znaleckým posudkem jmenovaných znalců ze dne 27. 4. 1988. Tento posudek byl opatřen v řízení ve věcech občanskoprávních konaném u okresního soudu v Olomouci ve věcech občanskoprávních konaném u okresního soudu v Olomouci ve věci vedené pod sp. zn. 15 C 148/87, přičemž uvedení znalci potvrdili správnost jeho odborných závěrů i ve veřejném zasedání v řízení o obnovu konaném dne 25. 1. 1989. Podle těchto znalců rozdíl vyčíslený revizí nečinil celkovou částku jen 18 838,- Kčs, ale nejméně o 82 104,- Kčs vyšší.

Okresní soud v Olomouci správně shledal na uvedeném podkladě, že ve veřejném zasedání v řízení o návrhu na povolení obnovy vyšly najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině obviněného (§ 278 odst. 1 tr. ř.), a pak návrhu na povolení obnovy vyhověl a obnovu řízení povolil.

Nejvyšší soud České republiky neshledal správnou úvahu stížnosti pro porušení zákona, že řízení o návrhu na povolení obnovy se nemělo vůbec konat, a to vzhledem k tomu, že tomu bránila účast obviněného na amnestii prezidenta republiky ze dne 27. října 1988, zejména pak okolnost uvedená v ustanovení § 279 písm. b) tr. ř., že totiž obnova v neprospěch obviněného je vyloučena, jestliže na čin se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, kterým nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo. Při zkoumání, zda předmětem trestního stíhání je skutek, na který se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, podle něhož v trestním stíhání již nesmí být pokračováno (použití abolicie), a zda je tedy obnova řízení v neprospěch obviněného vyloučena [§ 279 písm. b) tr. ř.], je nutno vycházet z právního posouzení tohoto skutku (kvalifikace), již by mělo být použito po povolení obnovy v neprospěch obviněného, nikoli podle právního posouzení skutku v pravomocném odsuzujícím rozsudku, jehož se týká návrh na povolení obnovy. Při zřeteli k této zásadě nebylo možno vyloučit, že na podkladě správného objasnění všech složek stíhaného skutku uvedeného v žalobním návrhu v řízení po povolení obnovy přicházelo v úvahu posoudit jednání obviněného v celé jeho šíři, nikoli jen jako trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. (aboliční ustanovení ve vztahu k amnestii ze dne 27. 10. 1988), ale zároveň též např. v souběhu se závažnějším trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) popř. c) tr. zák. v úpravě před 1. 7. 1990, popř. toliko jako trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle kvalifikované skutkové podstaty podle § 127 odst. 1 odst. 3 tr. zák., stran nichž nebylo možno abolicie použít. Tyto úvahy se opírají o skutečnosti, popř. důkazy, které nebyly soudu v původním řízení známy, že totiž objem finančních prostředků, s nimiž obviněný neoprávněně nakládal, byl podle uvedeného znaleckého posudku o výpovědi znalců podstatně vyšší. Při zkoumání těchto otázek bylo nutno vycházet ze zásady ex tunc, a proto odkazy ve stížnosti pro porušení zákona na následné okolnosti nejsou rozhodné. Na tomto

podkladě nejvyšší soud České republiky shledal, že v době rozhodování okresního soudu o návrhu na povolení obnovy nebylo možno nahlížet na čin (skutek uvedený v žalobním návrhu) tak, že se na něj vztahuje rozhodnutí prezidenta ČSSR o amnestii ze dne 27. 10. 1988 [článek IV odst. 1 písm. b)], kterým nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo (abolice), a že by tedy obnova byla v daném případě vyloučena v neprospěch obviněného z důvodu uvedeného v ustanovení § 279 odst. 1 písm. b) tr. ř.